

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА
НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ”
(для бакалаврів)**

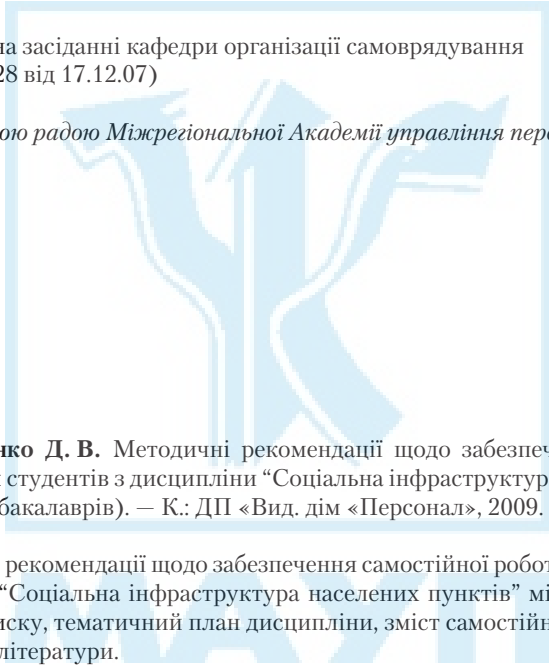
МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено старшим викладачем кафедри організації самоврядування
Д. В. Мельниченко

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 28 від 17.12.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом



Мельниченко Д. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Соціальна інфраструктура населених пунктів” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 44 с.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Соціальна інфраструктура населених пунктів” містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, зміст самостійної роботи, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Перехід до кредитно-модульної системи навчання має будуватися на докладній навчально-методичній та організаційній роботі, спрямованій на забезпечення студентів усім спектром інформаційної та методичної підтримки. Організація самостійної роботи студентів викладачами та фахівцями передбачає:

- формування високого рівня самоосвіти студентів;
- ефективне планування та організацію самостійної роботи студентів;
- інформаційну та методичну підтримку студентів, використання комп'ютерних технологій та інтерактивних методів;
- посилення та активізацію заохочувальної, консультативно-методичної ролі викладача.

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, яка сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися. Самостійна робота студентів є основним засобом опанування навчального процесу у вільний від навчання час.

Роль самостійної роботи виявляється у принципово новій організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. Він повинен будуватися таким чином, щоб розвивати вміння вчитися, формувати у студентів здібності до саморозвитку, творчого застосування здобутих знань.

Мета самостійної роботи:

- сприяти поглибленому вивченню дисципліни “Соціальна інфраструктура населених пунктів”;
- вироблення у студентів умінь і навичок, необхідних для підготовки фахівців з менеджменту організацій для майбутньої роботи в органах місцевого самоврядування, державного управління, громадських організаціях, муніципальних установах, галузях міського господарства.

Крім того, методичні матеріали передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми та формування самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданнями самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, набуття умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета. Основне завдання організації самостійної роботи студентів полягає у тому, щоб навчити їх свідомо та самостійно працювати спочатку з навчальним матеріалом, а потім з науковою інформацією, закласти основи самоорганізації та самовиховання, сформувані умінь та навички постійно підвищувати свою кваліфікацію.

Самостійна робота студентів з дисципліни “Соціальна інфраструктура населених пунктів” становить не менше 33 % часу, необхідного для виконання основної освітньої програми згідно із рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Соціальна інфраструктура населених пунктів” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів містять:

- тематичний план, в якому подано теми за модулями;
- зміст самостійної роботи, який містить основні питання за темами дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів та тестові завдання;
- список літератури.

Отже, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Соціальна інфраструктура населених пунктів” спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ становлення та розвитку соціальної сфери в містах і селах України, а також сформувати у них умінь і навички застосування здобутих знань на практиці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
1	Змістовий модуль I. Соціальна інфраструктура як об’єкт регіонального управління	4	2	2
	Сутність і зміст соціальної інфраструктури			
2	Система регіонального розселення та правові аспекти її функціонування	4	2	4
3	Змістовий модуль II. Об’єкти соціальної інфраструктури	4	2	4
	Основні організаційно-правові форми господарювання об’єктів соціальної інфраструктури			
4	Фінансове забезпечення функціонування об’єктів соціальної інфраструктури	4	2	4
5	Змістовий модуль III. Управління соціальною інфраструктурою	4	2	4
6	Управління розвитком соціальної інфраструктури населених пунктів			
	Зарубіжний досвід управління розвитком соціальної інфраструктури	2	4	2
Разом годин: 54		22	14	20

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ”

Змістовий модуль I. Соціальна інфраструктура регіону
як об’єкт регіонального управління

Тема 1. Сутність і зміст соціальної інфраструктури

1. Зміст поняття “соціальна інфраструктура”.
2. Роль і місце соціальної інфраструктури в розвитку регіону, життєзабезпеченні населення.
3. Взаємозв’язок і відмінності соціальної та виробничої інфраструктур.
4. Характеристика сучасного стану соціальної інфраструктури.
5. Функції та основні чинники впливу на рівень розвитку соціальної інфраструктури.
6. Державна підтримка розвитку соціальної інфраструктури.

Питання для самоконтролю

1. Що таке соціальна інфраструктура?
2. Які Ви знаєте терміни, тотожні терміну “соціальна інфраструктура”?
3. Дайте визначення понять “соціальна інфраструктура міста” та “соціальна інфраструктура села”.
4. Що таке населений пункт?
5. В яких роках термін “соціальна інфраструктура” почав застосовуватися в зарубіжній економічній науці?
6. В яких роках розпочалося активне вивчення соціальної інфраструктури в Україні?
7. Які види галузей виокремлюють в соціальній інфраструктурі?
8. Які галузі соціально-побутового призначення в соціальній інфраструктурі Ви знаєте?
9. Які галузі в соціальній інфраструктурі належать до соціально-культурного призначення?
10. Яких ступенів може бути середня загальноосвітня школа?
11. За якими характеристиками відрізняється спеціалізована школа від гімназії?
12. Дайте визначення ліцея.
13. Які Ви знаєте типи шкіл-інтернатів?

14. Що таке загальна школа-інтернат?
15. Дайте визначення загальноосвітньої санаторної школи-інтернату.
16. Які Ви знаєте види дошкільних виховних закладів?
17. Назвіть види вищих закладів освіти.
18. Що таке професійно-технічний навчальний заклад?
19. Перерахуйте види професійно-технічних навчальних закладів.
20. Які об'єкти належать до закладів охорони здоров'я?
21. Назвіть заходи та заклади з соціального захисту та соціального забезпечення.
22. Які Ви знаєте заклади культури і мистецтва?
23. Назвіть об'єкти, які належать до житлово-комунального господарства в соціальній інфраструктурі.
24. Яка мета регіональної соціальної інфраструктури?
25. Назвіть чинники, що характеризують якість життя населення.
26. Яким є функціональне призначення соціальної інфраструктури?
27. Чим визначається специфіка економічних відносин з приводу створення послуг у соціальній інфраструктурі?
28. Які послуги в соціальній інфраструктурі є платними, безкоштовними?
29. Які Ви знаєте види послуг за об'єктом їх отримання, що надаються в соціальній інфраструктурі?
30. Назвіть фактори розвитку соціальної інфраструктури.

Теми рефератів

1. Характеристика сучасного стану соціальної інфраструктури.
2. Взаємозв'язок і відмінності соціальної та виробничої інфраструктур.
3. Державна підтримка розвитку соціальної інфраструктури.
4. Роль органів місцевого самоврядування України в розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів.

Тестові завдання

I. Соціальна інфраструктура – це:

- а) мережа підприємств, установ, закладів, а також окремих служб (з їх матеріальною базою, працівниками, господарськими та іншими зв'язками), що забезпечують задоволення життєвих потреб людини;

- б) сукупність галузей невиробничої сфери, що створюють загальні умови для раціональної організації основних видів діяльності людини – трудової, у сфері духовної культури та побуту;
- в) система галузей народного господарства, діяльність яких спрямована на задоволення соціально-культурних, духовних та інтелектуальних потреб людини;
- г) цілісна сукупність об'єктів з обслуговування населення регіону, які безпосередньо не беруть участі у відтворювальному економічному процесі, а опосередковано сприяють здійсненню цього процесу.

II. В економічній літературі поряд із поняттям “соціальна інфраструктура” існують поняття:

- а) “виробнича інфраструктура”
- б) “соціальна сфера”;
- в) “виробнича сфера”;
- г) “сфера обслуговування”;
- д) “сфера соціального забезпечення”.

III. До галузей соціально-побутового призначення належать:

- а) житлово-комунальне господарство;
- б) служба побуту;
- в) охорона здоров'я та соціальне забезпечення;
- г) транспорт і зв'язок у частині, пов'язаній з обслуговуванням населення;
- д) торгівля і ресторанне господарство;
- е) готельне господарство;
- є) зелене господарство;
- ж) благоустрій і санітарне очищення;
- з) зовнішнє освітлення;
- и) ритуальне обслуговування;
- і) фізична культура, спорт, туризм і відпочинок.

IV. Галузями соціально-культурного призначення є:

- а) освіта;
- б) культура і мистецтво;
- в) ресторанне господарство;
- г) охорона здоров'я та соціальне забезпечення;
- д) фізична культура, спорт, туризм і відпочинок;
- е) ритуальне обслуговування.

V. Середня загальноосвітня школа може бути таких ступенів:

- а) I ступеня;
- б) II ступеня;
- в) III ступеня;
- г) IV ступеня;
- д) I-II ступеня;
- е) I-III ступеня;
- є) II-III ступеня;
- ж) II-IV ступеня.

VI. Гімназія – це:

- а) середній загальноосвітній навчально-виховний заклад другого-третього ступеня, що забезпечує науково-теоретичну, гуманітарну, загальнокультурну підготовку обдарованих і здібних дітей;
- б) середній загальноосвітній навчально-виховний заклад, що забезпечує здобуття учнями освіти понад державний освітній мінімум і здійснює науково-практичну підготовку талановитої молоді;
- в) навчально-виховний заклад, який надає допомогу сім'ї у вихованні дітей, реалізації потреб суспільства і держави у загальній середній освіті відповідно до інтересів, здібностей та нахилів особистостей.

VII. До дошкільних виховних закладів належать:

- а) дитячі ясла;
- б) дитячі ізолятори;
- в) дитячі садки;
- г) дитячі колонії;
- д) дитячі резервати;
- е) дитячі ясла-садки.

VIII. В Україні діють такі види вищих закладів освіти:

- а) університет;
- б) академія;
- в) центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів;
- г) центр професійно-технічної освіти;
- д) навчально-виробничий центр;
- е) інститут;
- є) колегіум;
- ж) коледж;
- з) технікум.

IX. Професійно-технічний навчальний заклад — це:

- а) заклад освіти або структурний підрозділ університету, академії, інституту, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами молодшого спеціаліста;
- б) вищий заклад освіти або структурний підрозділ університету, академії, інституту, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами бакалавра або молодшого спеціаліста з даного (кількох) споріднених напрямків підготовки або спеціальностей;
- в) заклад освіти, що забезпечує реалізацію потреб громадян у професійно-технічній освіті, оволодінні робітничими професіями, спеціальностями, кваліфікацією відповідно до їхніх інтересів, здібностей, стану здоров'я;
- г) вищий заклад освіти або підрозділ університету, академії, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами всіх рівнів у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури та мистецтва. Провадить наукову та науково-виробничу діяльність.

X. До закладів охорони здоров'я належать:

- а) лікарні широкого профілю;
- б) спеціалізовані медичні заклади;
- в) поліклініки та амбулаторії;
- г) спеціалізовані поліклініки;
- д) юридичні клініки;
- е) медичні витверезники;
- є) міліція;
- ж) загальні та спеціалізовані стоматологічні поліклініки;
- з) фельдшерсько-акушерські пункти;
- и) податкова служба;
- і) санітарно-епідеміологічна служба.

XI. До заходів соціального захисту та соціального забезпечення населення належать:

- а) виплата пенсій і допомоги;
- б) утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл;
- в) фінансова підтримка спортивних споруд;
- г) пільги ветеранам війни і праці;
- д) допомога сім'ям з дітьми;

- е) інші види соціальної допомоги;
- є) пенсії військовослужбовцям та особам начальницького і рядового складу;
- ж) театри;
- з) бібліотеки;
- и) дитячі заклади-інтернати;
- і) притулки для неповнолітніх;
- ї) програми соціального захисту неповнолітніх;
- й) будинки-інтернати для старих та інвалідів;
- к) кошти з бюджету, що передаються до Фонду соціального захисту інвалідів України;
- л) утримання рятувальних станцій на водах;
- м) молодіжні програми.

XII. До закладів культури належать:

- а) творчі спілки;
- б) театри;
- в) філармонії, музичні колективи й ансамблі та інші заклади мистецтва;
- г) видатки на заходи, передбачені державними і місцевими програмами розвитку культури і мистецтва;
- д) бібліотеки;
- е) музеї та виставки;
- є) заповідники;
- ж) палаци і будинки культури, клуби та інші заклади клубного типу;
- з) школи естетичного виховання дітей;
- и) кінематографія;
- і) архівна справа;
- ї) державні премії України в галузі літератури та мистецтва.

XIII. Зазначте, які з пропонованих положень відповідають меті регіональної соціальної інфраструктури:

- а) досягнення повного ступеня задоволення потреб населення у пріоритетних регіонах;
- б) досягнення повного й однакового ступеня задоволення потреб населення незалежно від того, в якому регіоні воно проживає;
- в) досягнення повного ступеня задоволення потреб населення в пріоритетних напрямках соціальної інфраструктури;

- г) створення належних умов для повного відтворення робочої сили, зближення за рівнем добробуту міського і сільського населення, посилення єдності у способі життя різних соціальних груп та прошарків населення, згладжування регіональних відмінностей у рівні життя людей.

XIV. До основних функцій елементів соціальної інфраструктури належать:

- а) розподіл та обмін;
- б) надання споживчих послуг;
- в) охорона здоров'я;
- г) формування суспільної свідомості та наукового світогляду;
- д) управління та охорона громадського порядку.

XV. Безкоштовні послуги, що надаються об'єктами соціальної інфраструктури, – це:

- а) послуги освіти;
- б) послуги житлово-комунального господарства;
- в) послуги охорони здоров'я;
- г) послуги побутового обслуговування;
- д) послуги певних видів культурного обслуговування;
- е) послуги пасажирського транспорту.

XVI. До факторів розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів належать:

- а) міжнародні стандарти;
- б) співвідношення сільського і міського населення;
- в) спрямованість розвитку економіки;
- г) стан державних фінансів;
- д) рівень життя населення;
- е) розмір матеріального та духовного багатства нації;
- є) національні традиції;
- ж) структура господарства;
- з) кліматичні особливості;
- и) щільність населення.

Література [1; 3; 4; 6; 8; 10; 16; 19; 29–31; 33; 35; 46; 49; 52; 53; 58–60; 62; 64; 65; 67; 68; 70; 71]

Тема 2. Система регіонального розселення та правові аспекти її функціонування

1. Сутність і зміст поняття “розселення”.
2. Регіональні особливості розселення сільського та міського населення в Україні.

3. Етапи розвитку сільської поселенської мережі.
4. Форми поселенської мережі (міські та сільські поселення, їх загальні критерії).
5. Правові аспекти функціонування регіонального розселення.

Питання для самоконтролю

1. Що таке сільська поселенська мережа?
2. Які Ви знаєте основні етапи розвитку сільської поселенської мережі?
3. Якими основними показниками характеризується сільська поселенська мережа?
4. Що таке людність та густина поселенської мережі?
5. Чим відрізняється поділ сільської поселенської мережі від характеру зайнятості населення?
6. Що таке деградуючі та безлюдні села?

Теми рефератів

1. Стан, характеристика та основні етапи розвитку поселенської мережі.
2. Шляхи і методи прискороного розвитку соціальної інфраструктури в деградуючих поселеннях.
3. Правові засади виконання місцевими органами державної влади і самоврядування функцій щодо регіонального розселення.
4. Форми поселенської мережі в Україні та їх загальні критерії.

Тестові завдання

I. Регіон – це:

- а) територіальна одиниця адміністративно-територіального устрою; відносно невелика частина території країни, яка обмежена адміністративними кордонами; структурна й функціональна одиниця національного господарського комплексу, що складається з сіл, селищ, міст районного значення;
- б) складова території України, яка історично склалася та характеризується певним організаційним відособленням, цілістю, економічною і соціальною самодостатністю, місцевими особливостями й традиціями;
- в) частина території держави, виділена за сукупністю різних ознак в адміністративну одиницю, діяльність якої свідомо спрямовується державними органами управління, а управ-

лінські функції координуються ними для досягнення цілей суспільного розвитку й запобігання діям руйнівних внутрішніх і зовнішніх сил.

II. Область — це:

- а) складова території України, яка історично склалася та характеризується певним організаційним відособленням, цілістю, економічною і соціальною самодостатністю, місцевими особливостями й традиціями;
- б) територіальна одиниця адміністративно-територіального устрою; відносно невелика частина території країни, яка обмежена адміністративними кордонами; структурна й функціональна одиниця національного господарського комплексу; складається з сіл, селищ, міст районного значення;
- в) частина території держави, виокремлена за сукупністю різних ознак в адміністративну одиницю, діяльність якої свідомо спрямовується державними органами управління, а управлінські функції координуються ними для досягнення цілей суспільного розвитку й запобігання діям руйнівних внутрішніх і зовнішніх сил.

III. Адміністративний район — це:

- а) частина території держави, виокремлена за сукупністю різних ознак в адміністративну одиницю, діяльність якої свідомо спрямовується державними органами управління, а управлінські функції координуються ними для досягнення цілей суспільного розвитку й запобігання діям руйнівних внутрішніх і зовнішніх сил;
- б) складова території України, яка історично склалася та характеризується певним організаційним відособленням, цілістю, економічною і соціальною самодостатністю, місцевими особливостями й традиціями;
- в) територіальна одиниця адміністративно-територіального устрою; відносно невелика частина території країни, яка обмежена адміністративними кордонами; структурна й функціональна одиниця національного господарського комплексу; складається з сіл, селищ, міст районного значення.

IV. Населений пункт — це:

- а) поселення, первинна одиниця розселення людей у межах однієї забудованої ділянки (місто, селище, село);

- б) компактно заселена частина території, у межах якої людиною створено матеріально-просторове середовище для своєї життєдіяльності;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

V. Місто — це:

- а) населений пункт, на території якого розміщені промислові підприємства, комунальне господарство, житловий фонд, мережа соціально-культурних закладів, з кількістю населення понад 10 тис. жителів, переважна частина якого зайнята сільськогосподарською працею;
- б) міський населений пункт, розташований при промислових підприємствах, будовах, залізничних вузлах, гідротехнічних спорудах, підприємствах з виробництва й переробки сільськогосподарської продукції, та інші населені пункти, що мають соціальну інфраструктуру, переважна частина населення яких зайнята у промисловому виробництві чи соціально-культурній сфері;
- в) тип поселення, мешканці якого зайняті переважно в сільському господарстві;
- г) населений пункт, значний за розмірами, кількістю та густотою населення, зайнятого переважно не в аграрних сферах діяльності.

VI. До сільських населених пунктів в Україні належать:

- а) міста;
- б) села;
- в) селища міського типу;
- г) селища.

VII. За народногосподарськими функціями міста поділяються на:

- а) монофункціональні;
- б) біфункціональні;
- в) поліфункціональні;
- г) нефункціональні.

VIII. Міста України за кількістю населення поділяють на:

- а) малі;
- б) середні;
- в) великі;
- г) значні або надвеликі;
- д) найзначніші або міста-мільйонери.

IX. Депресивні території поділяють на:

- а) регіони;
- б) промислові райони;
- в) сільські райони;
- г) міста обласного значення.

X. Основними показниками розвитку, за якими території визнаються депресивними, є:

- а) регіони, в яких протягом останніх п'яти років найнижчі середні показники валової доданої вартості на одну особу;
- б) промислові райони, в яких протягом останніх трьох років є найвищими середні показники рівня безробіття, найнижча зайнятість у промисловості, найнижчі обсяги промислового виробництва на одну особу та рівень середньої заробітної платні;
- в) сільські райони, в яких протягом останніх трьох років найнижчі щільність сільського населення, природний приріст населення, частка зайнятих у сільському господарстві, обсяг виробництва сільськогосподарської продукції на одну особу та рівень середньої заробітної платні;
- г) міста обласного значення, в яких протягом останніх трьох років є найвищими середні показники рівня безробіття, зокрема довготривалого безробіття, та найнижчим — рівень середньої заробітної плати.

Література [1–2; 31; 36; 40; 43; 48]

Змістовий модуль II. Об'єкти соціальної інфраструктури

Тема 3. Основні організаційно-правові форми господарювання об'єктів соціальної інфраструктури

1. Поняття економічної категорії “власність”, її основні форми.
2. Основні організаційно-правові форми господарювання об'єктів соціальної інфраструктури.
3. Суб'єкти та об'єкти права комунальної власності.
4. Основні положення реорганізації об'єктів соціальної інфраструктури.
5. Передача об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність.
6. Основні джерела формування комунальної власності.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття “власність”.
2. Які Ви знаєте риси власності?
3. У чому полягає зміст права власності?
4. Назвіть правоможності права власності.
5. Що таке право володіння річчю?
6. У чому виявляється право користування річчю?
7. Що означає право розпорядження річчю?
8. Назвіть форми власності і дайте визначення кожній з них згідно із законодавством України.
9. Хто може бути суб'єктом права власності?
10. Дайте визначення поняття “юридична особа”.
11. Які види юридичних осіб у соціальній інфраструктурі розрізняють залежно від права власності?
12. Дайте визначення поняття “господарське товариство”.
13. Які Ви знаєте види господарських товариств?
14. Які, на Вашу думку, організаційно-правові форми господарювання найбільш прийнятні для галузей соціальної інфраструктури?
15. Що таке державне підприємство?
16. Дайте визначення поняття “акціонерне товариство”.
17. Що таке товариство з обмеженою відповідальністю?
18. Дайте визначення поняття “виробничий кооператив”.
19. Що таке приватне підприємство?
20. Які об'єкти державної власності не підлягають приватизації?
21. Дайте визначення поняття “приватизація”.
22. Що таке некомерційний та комерційний конкурс?
23. Яка основна мета реорганізації підприємств соціальної сфери?
24. В яких формах може здійснюватися реорганізація об'єктів соціальної інфраструктури?
25. Що таке право комунальної власності?
26. Назвіть суб'єкти права комунальної власності.
27. Перерахуйте об'єкти права комунальної власності.
28. Які Ви знаєте нормативно-правові акти, що регулюють питання передачі об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність?
29. Які етапи передбачає порядок передавання об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність?

30. Які об'єкти соціальної інфраструктури можуть бути передані у комунальну власність?
31. За рішенням яких органів здійснюється передавання об'єктів соціальної інфраструктури із державної власності в комунальну?
32. Які Ви знаєте підстави для набуття права комунальної власності?
33. На підставі яких документів здійснюється передавання майна із спільної комунальної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, району (області) у комунальну власність відповідних територіальних громад?

Теми рефератів

1. Правоможності права комунальної власності.
2. Види юридичних осіб у соціальній інфраструктурі.
3. Форми реорганізації об'єктів соціальної інфраструктури.
4. Об'єкти права комунальної власності.
5. Нормативно-правове забезпечення передавання об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність.
6. Передавання майна із спільної комунальної власності територіальних громад у власність відповідних територіальних громад.

Тестові завдання

I. Власність — це:

- а) суспільні відносини, що характеризуються двома основними ознаками: 1) виникають з приводу речей (майна); 2) мають лише вольовий зміст;
- б) суспільні відносини, що характеризуються двома основними ознаками: 1) виникають з приводу речей (майна); 2) мають одночасно вольовий та невольовий зміст;
- в) особисті відносини, що характеризуються двома основними ознаками: 1) виникають з приводу речей (майна); 2) мають одночасно вольовий та невольовий зміст.

II. Право власності в суб'єктивному розумінні становлять такі правоможності:

- а) право розпорядження;
- б) право користування;
- в) право володіння;
- г) право керування.

III. Право володіння означає:

- а) господарське панування власника над річчю, можливість впливати на неї у будь-який момент;
- б) можливість використання майна та вилучення з нього корисних властивостей;
- в) можливість власника самостійно визначати юридичну і фактичну долю речі (продати, викинути, знищити).

IV. Право користування означає:

- а) можливість власника самостійно визначати юридичну і фактичну долю речі (продати, викинути, знищити);
- б) господарське панування власника над річчю, можливість впливати на неї у будь-який момент;
- в) можливість використання майна та вилучення з нього корисних властивостей.

V. Зазначте, які види юридичних осіб розрізняють залежно від форм власності:

- а) приватні;
- б) державні;
- в) комунальні;
- г) колективні;
- д) господарські.

VI. Є такі види господарських товариств:

- а) повне товариство;
- б) командитне товариство;
- в) товариство з обмеженою відповідальністю;
- г) товариство з додатковою відповідальністю;
- д) акціонерне товариство;
- е) виробничий кооператив.

VII. До об'єктів, що не підлягають приватизації, належать:

- а) об'єкти державної власності;
- б) об'єкти культури і мистецтва;
- в) об'єкти, діяльність яких забезпечує соціальний розвиток села, збереження та підвищення культурного потенціалу, духовних цінностей;
- г) спеціалізовані підприємства торгівлі, що обслуговують виключно громадян, які мають пільги згідно з чинним законодавством;
- д) об'єкти освіти, фізичної культури, спорту і науки, що фінансуються з державного бюджету.

VIII. Зазначте визначення, яке відповідає суті приватизації:

- а) відчуження майна, що перебуває у приватній власності, на користь фізичних і юридичних осіб з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на структурну перебудову економіки України;
- б) відчуження майна, що перебуває у комунальній власності, і майна, що належить Автономній Республіці Крим, на користь фізичних та юридичних осіб з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на структурну перебудову економіки України;
- в) відчуження майна, що перебуває у державній власності, і майна, що належить Автономній Республіці Крим, на користь фізичних та юридичних осіб з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на структурну перебудову економіки України;
- г) відчуження майна, що перебуває у власності Українського народу, на користь фізичних та юридичних осіб з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на структурну перебудову економіки України.

IX. Реорганізація може здійснюватися шляхом:

- а) злиття;
- б) приєднання;
- в) поділу;
- г) виокремлення;
- д) перетворення.

X. Право комунальної власності — це:

- а) право територіальної громади володіти, доцільно, економічно, ефективно користуватися і розпоряджатися за попередньою згодою відповідних державних органів майном, що їй належить;
- б) право держави володіти, доцільно, економічно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і у своїх інтересах майном, що їй належить;
- в) право територіальної громади володіти, доцільно, економічно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і у своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування;

- г) право органів місцевого самоврядування самостійно володіти, доцільно, економічно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і у своїх інтересах майном, що їм належить.

XI. Суб'єктами права комунальної власності є:

- а) держава в особі Верховної Ради України;
- б) адміністративно-територіальні одиниці в особі обласних, районних, міських, селищних, сільських рад;
- в) Автономна Республіка Крим в особі Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- г) органи державної влади.

XII. Об'єктами права комунальної власності є:

- а) майно, що забезпечує діяльність Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та утворюваних ними органів;
- б) майно, що забезпечує діяльність Верховної Ради Автономної Республіки Крим та утворюваних нею республіканських органів;
- в) майно, що забезпечує діяльність відповідних Рад і утворюваних ними органів;
- г) кошти місцевих бюджетів, державний житловий фонд, об'єкти житлово-комунального господарства;
- д) майно закладів народної освіти, культури, охорони здоров'я, торгівлі, побутового обслуговування;
- е) майно підприємств комунальної власності;
- є) майно підприємств державної власності;
- ж) місцеві енергетичні системи, транспорт, системи зв'язку та інформації, а також інше майно, необхідне для забезпечення економічного і соціального розвитку відповідної території;
- з) майно, передане у власність Республіці Крим, області, району чи іншій адміністративно-територіальній одиниці іншими суб'єктами права власності.

XIII. Зазначте, які з наведених нормативно-правових актів регулюють питання передачі об'єктів соціальної інфраструктури у комунальну власність:

- а) Закон України "Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності" від 03.03.1998 № 147/98-ВР;
- б) Постанова "Про поетапну передачу до комунальної власності об'єктів соціальної інфраструктури, які належать підприємс-

твам, заснованим на загальнодержавній власності” № 222 від 19 лютого 1996 р.;

в) Постанова “Про поетапну передачу у комунальну власність об’єктів соціальної сфери, житлового фонду сільськогосподарських, переробних та обслуговуючих підприємств, установ і організацій агропромислового комплексу, заснованих на колективній та інших формах недержавної власності” № 1060 від 5 вересня 1996 р.;

г) Постанова “Про поетапну передачу до комунальної власності об’єктів соціальної інфраструктури” № 1443 від 2 грудня 1996 р.;

д) Постанова “Про передачу об’єктів права державної та комунальної власності” № 1482 від 21 вересня 1998 р.

XIV. Підставою для набуття права комунальної власності є:

а) передача майна територіальним громадам безоплатно державою, іншими суб’єктами права власності, а також майнових прав;

б) реприватизація державного майна;

в) виробнича діяльність комунальних підприємств;

г) укладення різних цивільно-правових правочинів, що забезпечують перехід у комунальну власність матеріальних благ від інших власників;

д) доходи місцевих бюджетів;

е) безхазяйне майно;

є) знахідка;

ж) бездоглядна домашня тварина.

Література [1; 7; 17; 27; 31; 33; 42; 44; 45; 50; 61 66; 72]

Тема 4. Фінансове забезпечення функціонування об’єктів соціальної інфраструктури

1. Джерела, за рахунок яких здійснюється фінансове забезпечення функціонування об’єктів соціальної інфраструктури.
2. Поняття “ державний бюджет”, “місцеві бюджети”, “місцеві фінанси”. Функції місцевих фінансів.
3. Доходи державного та місцевих бюджетів.
4. Видатки бюджетів на розвиток галузей інфраструктури соціально-побутового призначення.
5. Видатки бюджетів на утримання галузей інфраструктури соціально-культурного призначення.

Питання для самоконтролю

1. З яких джерел можуть фінансуватися об'єкти соціальної інфраструктури?
2. Які виділяють блоки об'єктів соціальної інфраструктури залежно від джерел їх фінансування?
3. Що таке бюджет?
4. Що таке Державний бюджет?
5. На який період затверджується Державний бюджет?
6. В якій формі приймається основний фінансовий план держави?
7. З яких частин складається бюджет?
8. Які бюджети належать до бюджетів місцевого самоврядування?
9. Які бюджети належать до місцевих бюджетів?
10. В якій формі приймається місцевий бюджет?
11. Що розуміють під податком і збором (обов'язковим платежем)?
12. Які елементи охоплює місцевий рівень податкової системи?
13. Яким нормативно-правовим актом встановлено систему податків в Україні?
14. Які Ви знаєте загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі)?
15. Яка стаття Закону України "Про систему оподаткування" встановлює види місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів)?
16. Які функції зараховані до власної компетенції місцевого самоврядування?
17. Назвіть видатки на житлово-комунальне господарство.
18. Перерахуйте видатки на житлове господарство.
19. Назвіть видатки на комунальне господарство.
20. Які джерела формування коштів середнього загальноосвітнього навчального закладу Ви знаєте?
21. Назвіть поточні видатки на загальноосвітні школи.
22. Перерахуйте капітальні видатки на загальноосвітні школи.
23. Які можуть бути джерела формування коштів інтернату?
24. Назвіть джерела формування коштів державного дошкільного виховного закладу.
25. За рахунок яких коштів здійснюється фінансування вищих закладів освіти?

26. За рахунок яких джерел здійснюється фінансування охорони здоров'я?
27. Назвіть джерела фінансування об'єктів культури та мистецтва.
28. Що належить до закладів з фізичної культури і спорту?

Теми рефератів

1. Підприємства й установи, які не сплачують комунальний податок.
2. Види підприємств, які мають пільги щодо сплати податку на прибуток підприємства.
3. Особливості оподаткування підприємств, на балансі яких перебувають об'єкти соціального призначення.
4. Фінансові розрахунки, які виконують місцеві органи управління після передачі об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність.
5. Джерела фінансування об'єктів соціальної інфраструктури населених пунктів.

Тестові завдання

I. Джерелами фінансування об'єктів соціальної інфраструктури можуть бути:

- а) кошти Державного бюджету України;
- б) кошти бюджету іноземних держав, з якими Україна має відповідні угоди;
- в) кошти від внутрішнього оподаткування на місцевих підприємствах;
- г) кошти місцевих бюджетів;
- д) кошти, отримані від амністії тіньових капіталів;
- е) прибутки від основної та додаткової діяльності підприємств, на балансі яких перебувають об'єкти соціальної сфери, якщо основна й додаткова діяльність не є діяльністю в соціальній сфері;
- є) кошти від хабарів, отриманих місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування за надання управлінських послуг;
- ж) прибутки від платних послуг у соціально-культурній галузі, наданих підприємствами, на балансі яких перебувають такі об'єкти;

- з) прибутки підприємств від надання в оренду будь-якої їхньої власності;
- и) позикові кошти;
- і) благодійні внески фізичних і юридичних осіб.

II. Залежно від джерел фінансування серед об'єктів соціальної інфраструктури виділяють такі блоки:

- а) об'єкти соціальної інфраструктури, які повністю фінансуються за рахунок бюджету (місцевого чи державного);
- б) об'єкти соціальної інфраструктури, які фінансуються за рахунок незаконного обороту коштів у соціальній сфері;
- в) об'єкти соціальної інфраструктури, які повністю фінансуються за рахунок внутрішнього оподаткування на підприємствах;
- г) об'єкти соціальної інфраструктури, що функціонують на основі самоокупності та частково фінансуються за рахунок внутрішнього оподаткування на підприємствах;
- д) об'єкти соціальної інфраструктури, що функціонують на основі самоокупності та частково фінансуються за рахунок бюджету й споживачів;
- е) об'єкти соціальної інфраструктури, які працюють на комерційній основі.

III. Бюджет — це:

- а) план формування ресурсів соціальної інфраструктури для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;
- б) план використання ресурсів соціальної інфраструктури для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;
- в) план формування та використання ресурсів соціальної інфраструктури для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;
- г) план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами

державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

IV. Державний бюджет –це:

- а) встановлений законом на певний період основний фінансовий план (розпис) доходів і видатків централізованого фонду коштів держави, необхідних для здійснення її завдань і функцій;
- б) нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної ради, виданий в установленому законодавством України порядку, що встановлює на певний період основний фінансовий план (розпис) доходів і видатків централізованого фонду коштів держави, необхідних для здійснення її завдань і функцій;
- в) встановлений нормативно-правовим актом відповідної ради на певний період основний фінансовий план (розпис) доходів і видатків централізованого фонду коштів держави, необхідних для здійснення її завдань і функцій.

V. Бюджетний період для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему, становить:

- а) на період повноважень Верховної Ради України;
- б) на період повноважень Кабінету Міністрів України;
- в) 5 календарних років, який починається з прийняттям Верховною Радою України Закону України про Державний бюджет на поточний період і закінчується прийняттям новообраною Верховною Радою України Закону України про Державний бюджет на наступний бюджетний період;
- г) один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року;
- д) на період повноважень відповідної місцевої ради.

VI. До бюджетів місцевого самоврядування належать:

- а) Державний бюджет, бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;
- б) бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;
- в) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах;
- г) Державний бюджет, бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах.

VII. До місцевих бюджетів належать:

- а) бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;
- б) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах;
- в) Державний бюджет, бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

VIII. Рішення про місцевий бюджет — це:

- а) закон, який затверджує повноваження органам державної влади здійснювати виконання Державного бюджету України протягом бюджетного періоду;
- б) закон, який затверджує повноваження органам місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду;
- в) нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної ради, виданий в установленому законодавством України порядку, що містить затвержені повноваження відповідно Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевій державній адміністрації або виконавчому органу місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду;
- г) нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної ради, виданий в установленому законодавством України порядку, що містить затвержені повноваження органам державної влади здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду.

IX. Місцевий рівень податкової системи охоплює такі елементи:

- а) податкові надходження від загальнодержавних податків, що розподіляються між Державним і місцевими бюджетами;
- б) податкові надходження від загальнодержавних податків, що розподіляються між територіальними і місцевими бюджетами;
- в) податкові надходження, що не мають формальних аналогів на рівні Державного бюджету й повністю закріплені за місцевими бюджетами;
- г) місцеві доходи від внутрішнього оподаткування на підприємствах;
- д) місцеві неподаткові доходи.

X. Зазначте, який нормативно-правовий акт та його стаття встановлює види загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів):

- а) Конституція України, стаття 143;
- б) Бюджетний кодекс України, стаття 15;
- в) Закон України "Про систему оподаткування", стаття 14.

XI. Зазначте, який нормативно-правовий акт та його стаття встановлює види місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів):

- а) Бюджетний кодекс України, стаття 14;
- б) Закон України "Про систему оподаткування", стаття 15;
- в) Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні", стаття 69.

XII. Зазначте, які з перелічених положень зараховані до власної компетенції місцевого самоврядування:

- а) державне управління;
- б) соціальне обслуговування;
- в) початкова і середня освіта;
- г) судова влада;
- д) охорона здоров'я;
- е) дороги місцевого значення;
- є) ветеринарна допомога;
- ж) благоустрій;
- з) догляд за бідними та сиротами;
- и) житлово-комунальне господарство;
- і) житлове будівництво;
- ї) водозабезпечення;
- й) теплове господарство;
- к) міські електричні мережі;
- л) національна оборона;
- м) забезпечення безпеки держави;
- н) економічна інфраструктура;
- о) працевлаштування безробітних;
- п) перепідготовка кадрів з метою працевлаштування;
- р) ритуальні послуги;
- с) збирання та утилізація сміття;
- т) екологічні проблеми;
- у) організація землекористування.

ХІІІ. У складі видатків на житлове господарство передбачаються:

- а) видатки на фінансування теплової мережі;
- б) видатки на водопровідно-каналізаційне господарство включають дотації на водопостачання, водовідведення;
- в) видатки на благоустрій міст;
- г) видатки на житлово-експлуатаційне господарство;
- д) видатки на капітальний ремонт житлового фонду місцевих органів влади;
- е) дотації житлово-комунальному господарству;
- є) видатки на фінансування газових заводів і газової мережі, готельного господарства, берегоукріплювальних робіт, впровадження засобів обліку витрат і регулювання споживання води та теплової енергії;
- ж) видатки на утримання об'єктів соціальної сфери, що передаються до комунальної власності;
- з) видатки на капітальний ремонт відомчого фонду.

XIV. Видатки на благоустрій міст включають:

- а) видатки на капітальний ремонт об'єктів зовнішнього благоустрою;
- б) видатки на поточний ремонт об'єктів благоустрою;
- в) видатки на будівництво об'єктів благоустрою;
- г) видатки на заміну ліфтів;
- д) видатки на ремонт системи централізованого опалення;
- е) видатки на переведення на централізоване гаряче водопостачання;
- є) видатки на заміну тепломережі.

XV. Джерелами формування коштів середнього загальноосвітнього навчального закладу є:

- а) кошти місцевого (державного) бюджету;
- б) кошти, отримані від надання зазначеним закладом додаткових освітніх послуг;
- в) прибутки від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, цехів і господарств;
- г) кошти, отримані від здавання в оренду приміщень, споруд, обладнання;
- д) кредити банків;
- є) добровільні грошові внески і пожертвування підприємств, установ, організацій та окремих громадян, іноземних юридичних і фізичних осіб.

XVI. Поточні видатки на загальноосвітні школи включають:

- а) оплату праці працівників бюджетних установ;
- б) нарахування на заробітну плату;
- в) придбання основного капіталу;
- г) придбання предметів постачання і матеріалів;
- д) створення державних запасів і резервів;
- е) придбання землі і нематеріальних активів;
- є) видатки на відрядження;
- ж) оплата послуг з утримання бюджетних установ;
- з) оплата комунальних послуг та енергоносіїв;
- и) капітальні трансферти.

XVII. Капітальні видатки на загальноосвітні школи включають:

- а) оплату праці працівників бюджетних установ;
- б) нарахування на заробітну плату;
- в) придбання основного капіталу;
- г) придбання предметів постачання і матеріалів;
- д) створення державних запасів і резервів;
- е) придбання землі і нематеріальних активів;
- є) видатки на відрядження;
- ж) оплату послуг з утримання бюджетних установ;
- з) оплату комунальних послуг та енергоносіїв;
- и) капітальні трансферти.

XVIII. Джерелами фінансування вищих закладів освіти є:

- а) кошти державного бюджету;
- б) кошти, одержані за навчання, підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів відповідно до укладених договорів;
- в) плата за надання додаткових освітніх послуг;
- г) кошти, одержані за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані закладом освіти на замовлення підприємств, установ, організацій та громадян;
- д) доходи від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, спортзалів і обладнання;
- е) дотації місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- є) кредити та позички банків, дивіденди від цінних паперів і доходи від розміщення на депозитних вкладах тимчасово вільних позабюджетних коштів;

- ж) валютні надходження;
- з) добровільні грошові внески, матеріальні цінності, одержані від підприємств, установ, організацій, окремих громадян.

XIX. Видатки на охорону здоров'я згідно з економічною класифікацією включають:

- а) поточні видатки;
- б) перспективні видатки;
- в) стратегічні видатки;
- г) форвардні видатки;
- д) ф'ючерсні видатки;
- е) капітальні видатки.

XX. Звільняються від сплати податків такі заклади культури і мистецтва:

- а) творчі спілки;
- б) національно-культурні товариства;
- в) художні професійно-технічні училища;
- г) вищі художні професійно-технічні училища;
- д) фонди;
- е) реабілітаційні школи;
- є) асоціації.

XXI. До видатків бюджетів на заходи з фізичної культури та спорту належать:

- а) фінансування фундаментальних наукових досліджень;
- б) утримання національних збірних команд;
- в) видатки на проведення навчально-тренувальних зборів і змагань;
- г) видатки на підготовку і участь національних збірних команд України в Олімпійських та Параолімпійських іграх;
- д) видатки на утримання центрів з інвалідного спорту і реабілітаційних шкіл;
- е) видатки на проведення навчально-тренувальних зборів і змагань та заходів з інвалідного спорту;
- е) видатки на проведення заходів з нетрадиційних видів спорту і масових заходів з фізичної культури;
- ж) утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл;
- з) утримання апарату управління фізкультурно-спортивних організацій;

- и) видатки на капітальний ремонт, оснащення, придбання обладнання та інвентаря для баз Олімпійської підготовки;
- і) фінансова підтримка спортивних споруд;
- ї) видатки на утримання рятувальних станцій на водах;
- й) державна підтримка громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості.

Література [1; 17; 23; 31; 33; 54; 71]

Змістовий модуль III. Управління соціальною інфраструктурою

Тема 5. Управління розвитком соціальної інфраструктури населених пунктів

1. Управління розвитком соціальної інфраструктури населених пунктів.
2. Програмно-цільовий метод управління соціальною інфраструктурою регіону.
3. Законодавчо-нормативна регламентація управління соціальною інфраструктурою в Україні.
4. Організаційна система управління соціальною інфраструктурою населених пунктів на загальнодержавному та регіональному рівнях.
5. Функції та обов'язки державної, місцевої влад, органів місцевого самоврядування у сфері управління об'єктами соціальної інфраструктури.
6. Залучення до участі в розвитку соціальної інфраструктури недержавних організацій і населення.

Питання для самоконтролю

1. Що таке управління?
2. Які Ви знаєте методи управління?
3. Які функції системи управління соціальною розбудовою територій районного, обласного та регіонального рівнів Ви знаєте?
4. Якими пріоритетними напрямками, цілями, завданнями повинна визначатися стратегія соціально-економічного розвитку адміністративного району?
5. Які Ви знаєте форми передбачення?
6. Що розуміють під поняттям “планування”?
7. Що таке програмне планування?
8. Яких Ви знаєте учасників прогнозування та програмування роз-

витку території відповідно до Закону України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”?

9. На яких основних принципах ґрунтуються державне прогнозування та розробка програм економічного й соціального розвитку України?
10. Що таке комплексна програма?
11. З яких блоків складається орієнтовна структура програми розвитку території?
12. За рахунок яких джерел відбувається фінансування програм?
13. Яка сутність програмного підходу у плануванні розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів?
14. Що розуміють під поняттям “формулювання проблеми”?
15. Які типи програм Ви знаєте?

Теми рефератів

1. Єдність принципів управління соціальною сферою та матеріальним виробництвом.
2. Управління розвитком соціальної інфраструктури села.
3. Управління розвитком соціальної інфраструктури міста.
4. Роль органів місцевого самоврядування в управлінні соціальною інфраструктурою населених пунктів.
5. Розмежування понять “прогнозування”, “програмування” і “планування”.

Тестові завдання

I. Управління – це:

- а) процес, який включає пошук середовища для умов, що необхідні для впровадження даного рішення, розвиток і аналіз можливих альтернатив та вибір потрібної альтернативи;
- б) процес перетворення міста у найвагоміший осередок проживання людей і центр зосередження та обміну культурних цінностей, утворення штучного середовища, протилежного природі;
- в) процес планування, організації діяльності, мотивації і контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти цілей організації.

II. Адміністративні методи управління — це:

- а) методи, в основі яких лежать вольові рішення у формі наказів, розпоряджень і норм, що є обов'язковими для виконання керованими підсистемами;
- б) управління шляхом створення спеціальних умов і нормативів, виконання яких забезпечує вигоду виконавцям, а невиконання карається штрафними санкціями в різній формі, найчастіше у грошовій;
- в) застосування форм морального впливу з боку суспільства на поведінку осіб, які керують економічними системами.

III. Економічні методи управління — це:

- а) застосування форм морального впливу з боку суспільства на поведінку осіб, які керують економічними системами;
- б) управління шляхом створення спеціальних умов і нормативів, виконання яких забезпечує вигоду виконавцям, а невиконання карається штрафними санкціями в різній формі, найчастіше у грошовій;
- в) методи, в основі яких лежать вольові рішення у формі наказів, розпоряджень і норм, що є обов'язковими для виконання керованими підсистемами.

IV. Громадські методи управління — це:

- а) управління шляхом створення спеціальних умов і нормативів, виконання яких забезпечує вигоду виконавцям, а невиконання карається штрафними санкціями в різній формі, найчастіше у грошовій;
- б) застосування форм морального впливу з боку суспільства на поведінку осіб, які керують економічними системами;
- в) методи, в основі яких лежать вольові рішення у формі наказів, розпоряджень і норм, що є обов'язковими для виконання керованими підсистемами.

V. До функцій системи управління соціальною розбудовою територій районного, обласного та регіонального рівнів можна зарахувати:

- а) підготовку й подання на розгляд місцевими державними адміністраціями проектів загальних і цільових програм соціально-економічного й культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних рівнів;
- б) підготовку та подання до відповідних виконавчих органів пропозицій щодо формування бюджетних коштів на соціальну розбудову територій та контроль за їх виконанням, сприяння інвестиційній діяльності на підвідомчих територіях;

- в) прийняття рішень стосовно питань адміністративно-територіального устрою в законодавчо визначених межах;
- г) періодичне заслуховування підвідомчих керівників про виконання програм соціального спрямування та бюджету;
- д) забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку із залученням до цього в законодавчому порядку всіх підприємств, установ та організацій, що розташовані на їх території;
- е) проведення конференцій, семінарів, нарад з питань соціально-економічного розвитку поселенської мережі.

VI. Зазначте, які Ви знаєте форми передбачення в управлінні:

- а) прогнозування;
- б) врожіння;
- в) програмування;
- г) планування;
- д) гадання.

VII. З метою поліпшення управління соціальним розвитком населених пунктів в органах місцевого самоврядування створюється:

- а) відповідна комісія у Верховній Раді України;
- б) відповідна комісія в міській державній адміністрації;
- в) відповідна комісія в місцевій раді.

VIII. Комісію для поліпшення управління соціальним розвитком населених пунктів в органах місцевого самоврядування очолює:

- а) голова Верховної Ради України;
- б) голова місцевої ради;
- в) голова місцевої державної адміністрації;
- г) особа, яка призначається Президентом України та затверджується відповідною місцевою радою.

IX. Учасниками прогнозування та програмування розвитку території відповідно до Закону України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” є:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції;
- в) інші центральні органи виконавчої влади;
- г) Рада міністрів Автономної Республіки Крим;
- д) місцеві державні адміністрації;
- е) органи місцевого самоврядування.

X. Програми економічного і соціального розвитку території — це:

- а) такі місця на території адміністративного району, в яких концентруються основні генератори депресії — збиткові підприємства, джерела забруднення довкілля, аварійні об'єкти тощо;
- б) рішення, яке повторюється часто для того, щоб встановити правила його прийняття. Ці правила є постулатами, які допомагають тому, хто приймає рішення, вибрати альтернативу, оскільки існує достовірна інформація про відносно відому ситуацію;
- в) документи, в яких визначаються цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку, засоби та шляхи їх досягнення, формується комплексна система взаємоузгоджень і заходів, спрямованих на ефективне вирішення проблем розвитку території, досягнення сталого економічного її зростання.

XI. Державне прогнозування та розробка програм економічного й соціального розвитку України ґрунтуються на таких основних принципах:

- а) цілісності;
- б) об'єктивності;
- в) інтерсуб'єктивності;
- г) науковості;
- д) конструктивізму;
- е) гласності;
- є) незаангажованості;
- ж) самостійності;
- з) міжгалузевості;
- и) рівності;
- і) конгеніальності;
- ї) дотримання загальнодержавних інтересів.

XII. Орієнтовна структура програми розвитку території складається з наступних блоків:

- а) аналіз розвитку території — містить коротку характеристику території; опис соціально-економічного становища; перспективні тенденції розвитку; мету та завдання програми;
- б) система основних показників — охоплює вихідні дані розробки показників програми; принципи їх розробки; основні напрями та пропорції соціально-економічного розвитку; показники розвитку промисловості, будівництва, сільського господарства, транспорту, зв'язку, соціальної сфери (кіль-

кість і зайнятість населення, освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура та спорт); науково-технічного розвитку; розвитку підприємництва; використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища; інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності; фінансового забезпечення;

- в) стиль керівництва — звична манера стосунків керівника з підлеглими, ступінь зусиль, які він докладає, щоб вплинути на них, спонукати їх до досягнення цілей організації; ступінь делегування повноважень, типи влади, які він використовує, та його ставлення до виробничих завдань і до людських стосунків у колективі;
- г) комплекс цільових програм та заходів — визначає напрями розвитку (реформування, підвищення ефективності функціонування) матеріальної бази території (підприємств, галузей); розвитку (реформування) соціальної сфери;
- д) механізм реалізації — характеризує механізм управління програмою та організаційну структуру її реалізації.

XIII. Фінансування програм відбувається за рахунок:

- а) міжнародного бюджету;
- б) державного бюджету;
- в) регіонального бюджету;
- г) місцевого бюджету.

XIV. Під формулюванням проблеми розуміють:

- а) опис проблемної ситуації, що містить повний перелік незадоволених через наявність проблеми потреб функціонального характеру із зазначенням бажаних рівнів їх реалізації (функціональних цілей), а також відносних значущостей досягнення окремих функціональних цілей;
- б) опис проблемної ситуації, тобто її операційне визначення (опис), що містить перелік потенційних цілереалізуючих систем, а також схему взаємозв'язків цілей і систем з оцінками ефективності реалізації цілей різними системами;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [1; 5; 7; 9; 11–15; 18; 20–22; 24–26; 28; 30–33; 36–39; 41; 48; 51; 52; 55–57; 63; 69]

Тема 6. Зарубіжний досвід управління розвитком соціальної інфраструктури

1. Розвиток соціальної інфраструктури в економічно розвинених країнах світу: Західній Європі, Сполучених Штатах Америки, Канаді, Японії, Китаї та ін.
2. Соціальна інфраструктура населених пунктів в Російській Федерації та країнах СНД.
3. Соціальна інфраструктура населених пунктів у країнах Центральної Європи.
4. Розвиток соціальної інфраструктури населених пунктів у країнах Латинської Америки.
5. Можливість і доцільність використання в Україні досвіду зарубіжних економічно розвинених держав.

Питання для самоконтролю

1. Проаналізуйте розвиток однієї з основних галузей соціальної інфраструктури — торгівлю в європейських країнах.
2. Охарактеризуйте розвиток системи кредитування і страхування в європейських країнах.
3. Охарактеризуйте систему охорони здоров'я в європейських країнах.
4. Проаналізуйте систему розселення в європейських країнах.
5. Які типи систем освіти в європейських країнах Ви знаєте?
6. Охарактеризуйте житлову політику в європейських країнах.

Теми рефератів

1. Форми і методи впливу центральних і місцевих органів влади, органів місцевого самоврядування на розвиток соціальної інфраструктури в зарубіжних країнах.
2. Роль органів місцевого самоврядування в управлінні соціальною інфраструктурою населених пунктів у зарубіжних країнах.
3. Соціальна інфраструктура населених пунктів в Україні та Російській Федерації: порівняльна характеристика.
4. Залучення населення до інвестування, створення та функціонування об'єктів соціальної інфраструктури в зарубіжних країнах.

Тестові завдання

I. У Нідерландах (типово і для інших країн) передбачаються такі види страхування:

- а) соціальне страхування всіх громадян відповідно до законів про пенсії, про забезпечення родичів (вдів, сиріт), про непрацездатність;
- б) страхування працюючих за наймом відповідно до законів про непрацездатність через хворобу, про безробіття і про лікарняний фонд;
- в) страхування біженців, етнічних меншин, політичних емігрантів відповідно до законів;
- г) інші види забезпечення (соціальні допомоги для людей з малими доходами).

II. У Німеччині система освіти має такий вигляд:

- а) фольксшULE, обершULE, гімназії, вищий навчальний заклад;
- б) фольксшULE, гімназії, обершULE, вищий навчальний заклад;
- в) обершULE, фольксшULE, гімназії, вищий навчальний заклад;
- г) обершULE, гімназії, фольксшULE, вищий навчальний заклад.

III. З метою вдосконалення ціноутворення і модернізації інфраструктури у Східній Німеччині відмовились від:

- а) надання соціальної допомоги населенню через комунальні підприємства й запровадили адресне субсидування;
- б) адресного субсидування і запровадили надання соціальної допомоги населенню через комунальні підприємства.

IV. У Німеччині приватизація муніципального й державного житлового фонду здійснювалася шляхом:

- а) безкоштовної передачі;
- б) продажу;
- в) бартеру;
- г) обміну.

Література [1; 3; 10; 34; 59]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Вакуленко В. М., Ігнатенко О. С., О. Ю. Лебединська та ін. Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів України: Навч. посіб. — К.: Вид-во УАДУ, 2002. — 112 с.
2. Доценко А. І. Регіональне розселення: проблеми та перспективи. — К.: Наук. думка, 1994. — 256 с.
3. Економіка міст: Україна і світовий досвід: Навч. посіб. / В. М. Вакуленко, Ю. Ф. Дехтяренко, О. І. Драпівський та ін. — К.: Основи, 1997. — 243 с.
4. Коломийчук В. С. Соціально-економічний розвиток адміністративного регіону: теорія, методологія, практика. — Тернопіль: ТОВ “Терно-Граф”, 1998. — 318 с.
5. Кубко Е. Б. Программно-целевая организация государственного управления (сущность, правовая основа, хозяйственная практика). — К.: Наук. думка, 1988. — 232 с.
6. Курдюкова Н., Господинов Э., Гулинский Я. и др. Планирование экономического и социального развития регионов. — К.: Либідь, 1990. — 352 с.
7. Месель-Веселяк В. Я., Саблук П. Т., Малік М. Ф. та ін. Розвиток форм господарювання на селі. — К.: Урожай, 1993. — 375 с.
8. Невелєв О. М. Місто Київ: політика перспективного розвитку / НДІ соціально-економічних проблем міста. — К., 1999. — 293 с.
9. Никитенко М. Н., Сивограков О. В., Гаврилов А. Б. и др. Управление социальным развитием района. — Минск: Наука и техника, 1990. — 190 с.
10. Новіков В. Організація і розвиток соціальної сфери (зарубіжний і вітчизняний досвід). — К.: Ін-т економіки НАН України, 2000. — 246 с.
11. Орлатий М. К. Реорганізація об’єктів соціальної сфери села. — К., 1998.
12. Орлатий М. К., Прокопа І. І., Гудзинський С. О. та ін. Реформування соціальної інфраструктури села. — К.: ІАЕ УААН, 2000. — 475 с.
13. Орлатий М. К., Прокопа І. І., Рябоконь В. П. та ін. Соціальна інфраструктура села. — К.: УАДУ, 2003. — 81 с. — (Б-ка сільського голови).
14. Орлатий М. Соціальна сфера села. — К.: ІАЕ УААН. — 200 с.
15. Проблеми реформування соціальної сфери інфраструктури села. — К.: Діловий контакт, 1998. — 140 с.
16. Прокопа І. В. Соціальна інфраструктура села: формування нового механізму розвитку. — К.: Ін-т економіки НАН України, 1996. — 172 с.
17. Руссо Дені, Возей Жорж. Благоустрій міста. — К.: Основи, 1995. — 107 с.
18. Салій І. Українські міста: питання власності і муніципального управління: Навч. посіб. — К.: ТОВ УВПК “Екс об”, 2001. — 416 с.
19. Соціальна інфраструктура села: Навч. посіб. / За ред. П. Т. Каблука, М. К. Орлатого. — К.: ІАЕ УААН, 2002. — 465 с.

20. *Степаненко А. В.* Социально-экономическое развитие городов: проблемы комплексности и сбалансированности. — К.: Наук. думка, 1988. — 207 с.
21. *Шепотько Л., Прокопа І., Максимюк О. та ін.* Село: сучасна політика і стратегія розвитку. — К.: Ін-т економіки НАН України, 1997. — 329 с.

Додаткова

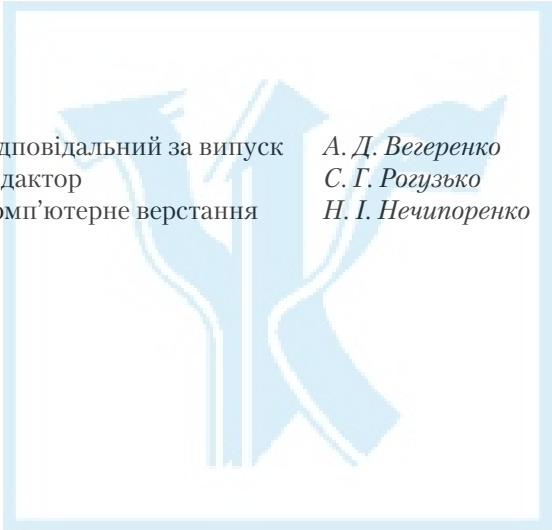
22. *Ансофор П.* Стратегическое управление. — М.: Экономика, 1989. — 519 с.
23. *Антоненко Л.* Комплексное развитие села // Вопр. економіки. — 1991. — № 6. — С. 99–106.
24. *Арбузова Т. И., Гриц Н. Я., Бобков В. Н.* О структуре расходов в бюджете прожиточного минимума // Экономика и общество. — 1994. — № 5–6. — С. 134–137.
25. *Бітер О.* Рівень життя сільського населення. — Л.: Піраміда, 1996. — 184 с.
26. *Белкина Т. Д.* Социальная сфера села: пути преобразований // Вест. сільськогосподарської науки. — 1990. — № 11. — С. 19–23.
27. *Бестужев-Лада И. В.* Нормативное социальное прогнозирование: возможные пути реализации целей общества. — М.: Наука, 1987. — 214 с.
28. *Важенин С. Г.* Социальная инфраструктура народнохозяйственного комплекса: политэкономический аспект регионального развития. — М.: Наука, 1984. — 172 с.
29. *Вдовиченко М. Х., Якуба К. І., Орлатий М. К. та ін.* Соціальне відродження і розвиток села в умовах становлення ринкової економіки. — К.: Урожай, 1993. — 211 с.
30. *Витренко Н. М.* Социальная инфраструктура Украины: оценка уровня и перспектив развития. — К.: Наук. думка, 1993. — 144 с.
31. *Васильева Е. Н.* Развитие инфраструктуры сельских районов // США: экономика, политика, идеология. — 1994. — № 5. — С. 116–127.
32. *Губська М. В.* Основы градостроительного менеджмента и мониторинга: Учеб. пособие. — К.: Вира-Р, 2002. — 248 с.
33. *Державне регулювання соціально-економічного розвитку села: Зб. наук. пр.* — К.: ДП Ін-ту економіки НАН України, 1995. — 110 с.
34. *Зайцева Л. М.* Програмні підходи до управління економічним та соціальним розвитком України та областей // Регіональна економіка. — 1997. — № 3. — С. 67–75.
35. *Звіт про світовий розвиток: важке завдання розвитку.* — К.: Абрис, 1994 — 270 с.
36. *Концепція державної регіональної політики* // Офіц. вісн. України. — 2001. — № 22. — Ст. 983.
37. *Корнієнко М.* Статус територіальної громади: яким він може бути? // Розвиток місцевої демократії: забезпечення прав громади на здійснення місцевого самоврядування: Матеріали конф. — К., 1998. — 81 с.

38. *Крисанов Д. Ф.* Аграрна сфера: пріоритети та механізми реалізації. — К.: Ін-т економіки НАН України, 1998. — 235 с.
39. *Куліченко І. І., Сурмін Ю. П., Наврузов Ю. В.* Концептуальні засади розробки статуту територіальної громади міста Дніпропетровська // Управління сучасним містом. — К.: ТОВ “Днепророст”, 2000. — С. 42–55.
40. *Косенко В. М., Гудзинський С. О.* Відродження хуторських і малих поселень // Економіка АПК. — № 7. — 1995. — С. 79–82.
41. *Кулик А. В.* Моделювання якості регіональних систем розселення // Регіональна економіка. — 1999. — № 3. — С. 81–89.
42. *Лопатинський В., Кравченко В., Линник Н.* Статут територіальної громади: проблеми, розробки, прийняття та впровадження в практику місцевого самоврядування // Розвиток місцевої демократії: забезпечення прав громади на здійснення місцевого самоврядування: Матеріали конференції. — К., 1998. — 81 с.
43. *Луценко Ю. А.* Акціонерні товариства в АПК. — К.: ІАЕ, 1997. — 185 с.
44. *Мандибура В. О.* Рівень життя населення України та проблеми реформування механізмів його регулювання. — К.: Парлам. вид-во, 1998. — 256 с.
45. *Малік М. Й.* Мотивація виробничої діяльності в аграрній сфері економіки. — К.: Ін-т аграр. економіки, 1996. — 177 с.
46. *Малік М. Й., Луценко Ю. Д., Романова Л. В. та ін.* Підприємництво в аграрній сфері економіки. — К.: ІАЕ, 1997. — 420 с.
47. *Малес В. М.* Держава і регіони (до формування регіональної політики в Україні) // Розбудова держави. — 1994. — № 9. — С. 12–17.
48. *Методические рекомендации по разработке социально-экономических нормативов и их применению при составлении социальных разделов комплексных планов районов, городов и областей.* — К.: СОПС АН УССР, 1990. — 162 с.
49. *Наврузов Ю. В.* Системне визначення категорії “Громада” // Грані. — 2000. — № 1(9).
50. *Нижник Н.* Україна — державне управління, шляхи реформування. — К.: 1997. — С. 71.
51. *Новиков В. Н.* Совершенствование экономического механизма в непродуцственной сфере (Вопросы теории и практики). — К.: Наук. думка, 1986. — 197 с.
52. *Пиля В., Абрамов В.* Программно-целевой метод управления социально-экономическим развитием регионов // Экономика Украины. — 1998. — № 9. — С. 32–39.
53. *Поплавська Ж. В.* Актуальні проблеми розвитку соціальної інфраструктури села // Вісн. аграр. науки. — 1991. — № 12. — С. 14–18.
54. *Посібник по реформуванню соціальної інфраструктури і трудових відносин.* — К.: ДОП ІАЕ, 1997. — 28 с.
55. *Прокота І. В.* Формування бюджетного механізму функціонування соціальної сфери села // Економіка АПК. — 1994. — № 2–3. — С. 41–46.

56. *Прокотищак К. В.* Проблеми розвитку соціальної інфраструктури та відродження сіл Карпатського регіону. — Л., 1997. — 175 с.
57. *Реорганізація об'єктів соціальної сфери села (методичні заходи).* — К.: ІАЕ УААН, 1998. — 35 с.
58. *Реформування соціальної сфери села: організаційно-методичні засади /* За ред. П. Т. Каблука. — К.: ІАЕ УААН, 2000. — 475 с.
59. *Регіональна економіка: Навч. посіб. /* За ред. І. Михасюка. — Л.: Українські технології, 1998. — 234 с.
60. *Регіональна політика в країнах Європи: уроки для України: Навч. посіб. /* За ред. С. Максименка. — К.: Лотос, 2000. — 171 с.
61. *Регіональне управління: Навч. посіб. /* Л. М. Зайцева, С. М. Серьогін, Н. Й. Коніщева та ін. — Д.: ДФ УАДУ, 2000 — 240 с.
62. *Розміщення продуктивних сил /* За ред. В. В. Ковалевського, О. Л. Михалюк. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 1998. — 546 с.
63. *Симоненко В.* Регионы Украины: проблемы развития. — К.: Наук. думка, 1997. — 263 с.
64. *Степаненко А. В.* Социально-экономическое развитие городов: проблемы комплексности и сбалансированности. — К.: Наук. думка, 1988. — 207 с.
65. *Топчів О. Г.* Теоретичні основи регіональної економіки. — К.: Вид-во УАДУ, 1997. — 138 с.
66. *Миронова Т. Л., Добровольська О. П., Процай А. Ф.* Управління розвитком регіону: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2006. — 328 с.
67. *Управление* непродуцтвенной сферой. — М.: Знание, 1988. — 62 с.
68. *Управление* социальным развитием региона / М. Никитенко, О. Сивограков, А. Гаврилов и др. — Минск: Наука і техніка, 1990. — 190 с.
69. *Чумаченко М.* Очерки по экономике региона. — К.: Наук. думка, 1995. — 338 с.
70. *Яковлева С. И.* Инфраструктурные параметры организации социального пространства города // Социс. — 2004. — № 2. — С. 130–133.
71. *Ягодка А. Г.* Соціальна інфраструктура і політика: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2000. — 212 с.
72. *Хвесик М. А., Горбач Л. М., Вишневіська Н. В., Хвесик Ю. М.* Стратегія соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Волинської області). — К.: Кондор, 2004. — 276 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Соціальна інфраструктура населених пунктів”	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Соціальна інфраструктура населених пунктів”	6
Список літератури.....	40



Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. Г. Рогузько*
Комп'ютерне верстання *Н. І. Нечипоренко*

Зам. № ВКЦ-3676

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*